





DE
VXORE DESERTRICE
DOTE SVA
EX REGVLA QVIDEM NON SEMPER
TAMEN PRIVANDA

ILLVSTRIS ICTORVM ORDINIS AVCTORITATE
PRAESIDE

D. AVGVSTO FRIDERICO SCHOTT

IVRIS SAXON. PROF. PVBL. ORDIN. ICTORVM ORDINIS
ASSESSORE ET COLLEGII MINOR. PRINC.
SODALI

PRO
SVMMIS IN VTROQVE IVRE HONORIBVS
CONSEQVENDIS

DIE XXVIII. OCTOBRIS A. O. R. c1810c1819.

H. L. Q. G.

DISPVTABIT

CHRISTIANVS GOTTLOB HEYMANNVS

IVRIS VTRIVSQVE BACCALAVREVS

LIPSIAE

EX OFFICINA IACOBAEERI.



DE
VZORE BDESERTICE
DOE ZVA
EX REGNA QVDDEN NON SEMPER
TAMEN PRITIA

REVSTIS ICTORVM ORDINIS AVCTORITATE
PRAESIDIT
D. AVGVSTO FRIDRICO SCHOTT

SVMMIS IN VITROVE IVRE HONORIBVS
CONSPICVNDIS
DIE XXIII OCTOBRIIS A. D. MDCCCXXXI

CHRISTIANVS GOTTLOB HEYMANNS
IN HIS VNIUSVSVS FACCVNDISSIMIS

LEIPZIG
EX OFFICINA IACCVBVS

574



§. I.

Instituti ratio.

Vxorem, quae commisso adulterio causam divortio dedit, dotem, quam marito intulerat, ex regula amittere, siue Romanas leges, siue canonica sancita, siue fori hodierni usum intuearis, expediti iuris est ^{a)}. An et quousque vero idem ius obtineat circa vxorem, quae desertione sua effecit, vt vinculum matrimoniale inter ipsam eiusque ma-

A 2 ritum

a) De quo argumento legi meretur
IVST. HENN. BOEHMERI
Diff. de privatione dotis et succes-

sionis statutariae ex capite adulterii, quae prostat in EIVS Excerptat. ad Pand. T. IV. p. 777.



ritum contractum dissolueretur? dubia quaestio esse videtur, de qua inter interpretes non omnino conuenit. Alii enim hanc priuationis poenam ad solas adulteras, non aequae ad desertrices foeminas pertinere contendunt: alii vtrumque prauarum vxorum genus ei obnoxium esse volunt. Quae postrema sententia quamquam ob argumentorum, quibus ea nititur, grauitatem nobis semper placuerit, tantum tamen abest, vt eam in quocunq; diuortio, marito petente, propter vxoris desertionem decreto statim sequendam censeamus, vt potius secundum diuersitatem specierum et circumstantiarum, quae desertioni, etsi illicitae, occasionem praebuerunt, diuersum in modum pronuntiandum putemus, ita quidem, vt vxorum, quae malis maritimoribus, saeuitiis aut paupertate commoti priuata auctoritate ab eo discesserunt, et, licet a magistratu iussae, neque reuerti, neque actione ad dissoluendum matrimonium ipsae experiri volentes, tandem desertricum instar diuortium patiuntur, melior hac in re habeatur conditio, quam earum, quae luxuriae causa aut ex mera pertinacia maritum deserunt. Quod quo clarius appareat, primum argumenta, quae, desertionem non minus, ac ipsum adulterium, iustam amittendae dotis causam praebere euincunt, afferemus: deinde rationes, quae nobis obstar, et quibus foeminae desertrices a dotis priuatione in vniuersum defendi posse videntur, sub examen vocabimus, ita quidem, vt nostra sententia simul confirmetur: tandem causas, quae exceptionem

5
exceptionem a regula faciunt, et ob quas rigor huius poe-
nae interdum cessat, commemorabimus.

§. II.

*Argumenta pro dotis priuatione ob vxoris desertionem
decernenda:*

1) *Desertionis cum adulterio respectu perfidiae conuenientia.*

Varia autem argumenta, ex quibus, vxorem ob deser-
tionem mariti dote sua ex regula priuandam esse, per-
spicitur, in medium allaturi ab eo, quod in desertionis ma-
litosae cum adulterio comparatione positum est, initium
ducimus. Est sane admodum probabilis et ipsa recta ra-
tione innixa interpretum cum doctrina tum auctoritate
eminentium, vt, CARPZOVII, ^{b)} BOEHMERI patris ^{c)}
atque filii, ^{d)} perill. PUFENDORFFII ^{e)}, ill. HOMMELII ^{f)}
aliorumque sententia, desertionem coniugis, quae animo
fit cum eo amplius non cohabitandi, hoc est, malitosam,
ab ipso adulterio, si perfidiam, quae vtroque facto com-

A 3

mittitur,

b) CARPZOVIVS in *Iurisprud. Eccles.* Lib. III. Tit. V. Def. LXXI. n. II.

c) *Iust. Henn.* BOEHMERVS in *Iure Eccles. Protest.* Lib. IV. Tit. XX. §. 30.

d) *Iob. Sam. Frid.* BOEHMERVS in *Observ.* ad CARPZOVII

Pract. rer. crimin. P. II. Qu. LVIII. Obs. II.

e) *Frid. Es.* a PUFENDORFF, vir perillustis, in *Observat. Iur. vni.* T. IV. Obs. CCXL. §. I.

f) *Car. Ferd.* HOMMELIVS, vir illustis, in *Rhapsodia Quaestion.* Vol. V. Obs. DCIX.



mittitur, spectaueris, parum aut nihil differre. Qui enim coniugem suum quasi coelibem viuere cogit, et officia ipsi debita recusat, id quod fit deferendo, quid, quaeso, talis aliter agit, quam fidem coniugalem frangere, quae praeter alieni amoris fugam imprimis indiuiduam vitae consuetudinem desiderat? Quemadmodum igitur adulterans foemina, dum corporis copiam, soli marito promissam atque permissam, extraneo mari facit, fidem matrimonii omnino violat, ita nec minus ea, quae priuato suo a marito discessu efficit, vt is iam sit sine vxore, et mutua officiorum coniugalium praestatione careat, perfidiae rea fit. Cur vero hanc mitiori iure, ac illam, vti censeamus, cum in vtraque eadem amittendae dotis causa deprehendatur? Nam veram rationem, ob quam adultera vxor dote sua cadit, saltem ex iuris canonici, quod vsus hac in re seruat, principiis non tam in ipso diuortio secuto, quam potius in solo adulterio a marito innocente haud remisso, adeoque in perfidia ab vxore perpetrata, tamquam causa proxima, quaerendam esse, communis est opinio, legis auctoritate non destituta. §) Ergo defertricem foeminam dotem suam inuito marito repetere, iuris analogia haud patitur.

§. III.

§) Cap. IV. X. *de donat. int. vir. et vxor.* Conf. BOEHMERVS in

Iure Eccles. Prot. l. c. §. XXIII.

§. III.

2) *Desertio coniugis malitiosa, aequae ac adulterium, in delictorum numero est.*

Neque hac sola, quam superiori §. descripsimus, ratione malitiosa coniugis desertio cum adulterio equiparanda est, verum etiam ideo, quod illa non minus, ac hoc, inter delicta passim refertur poenisque vindicatur. Neque immerito. Nam, iudice HOMMELIO, ^{h)} viro illustri, desertores quasi furtum sui corporis committunt, desertumque coniugem iure quaesito commodisque coniugii priuant, et ius sibi dicunt sine iudice, atque in se ipsis auxilium quaerunt. Hinc legibus *Saxonice electoralibus* expresse cautum ⁱ⁾, ut deserens coniux, si publica citatione prorsus neglecta in contumacia perseverauerit, suffragatione ac perpetua relegatione, secuta vero reconciliatione, arbitraria carceris poena afficiatur. In *Ducatu Magdeburgico* ^{k)} coniuges

h) III. HOMMELIUS l. c.

i) ORDINAT. ECCLES. SAX. ELECT. Tit. Von denen Ehegatten, so einander heuchlich verlassen, verbi: Würde der Ehemann von seinem Weibe, oder binwiederum das Weib von ihrem Ehemanne mißwillig laufen, und eins das andre eine Zeitlang sitzen lassen, und auf vorgebende öffentliche Citation sich nicht wieder einstellen; so soll das verbrechende Theil, zu

Landen betreten würde, mit Straupenschlägen des Landes ewig verwiesen werden, es wäre denn, daß es wieder zur Versöhnung beyder Eheleute gereichte, und auf den Fall soll nichts desto weniger das schuldige Theil mit Gefängniß willkürlich gestrofft werden. Eadem sanctio repetita in ORDIN. MATRIM. SAX. ELECT. Cap. III.

k) MAGDEBURGISCHE VERLOEBNIS- UND EHE-ORDNUNG

coniuges desertores aut desertrices pro re nata et ex iudicis arbitrio, seuere tamen, puniri iubentur. Ius *Württembergicum* ¹⁾ iisdem relegationis poenam minatur. Ex his exemplis (nolo enim plura cumulare,) cum satis appareat, Germanorum moribus inter crimina referri et poenis omnino dignam cenferi malitiosam coniugum desertionem, quid magis aequitate conueniens, quam vt innocens maritus in vxoris desertione sua delinquentis poenam eodem iure dotem lucretur, quo ea ob coniugis adulterium ad illum pertinet?

§. IV.

3) Omne diuortium vxoris culpa factum sequitur dotis priuatio.

At quid opus, ad solam iuris analogiam recurrere, cum in promptu sint expressae iuris Romani functiones, quae vxores

NVNG Cap. IV. § I. vbi ita: Wann der Ehemann von seinem Weibe oder dieses von ihrem Ehemanne aus Muthwillen weglaufen, und eines das andere eine Zeitlang sitzen lassen, und auf fürbergende rechtmässige Vorladung sich nicht hinwiederum einfinden; so soll das verbrechende Theil, wann es hernach in unserm Erzstifte betreten wird, nach Befindung ernstlich bestrafet werden. Es wäre dann, das beyde Eheleute sich hinwiederum mit einander versöhnen lassen würden, auf welchen Fall nicht destoweniger das schul-

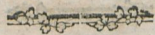
dige Theil entweder mit Gefängnis oder Geldbuß gebührlich bestrafet werden soll.

1) WÜRTEMBÜRGERISCHE EHE-VNDEHEGERICHTS-ORDNVNG P. II. Cap XIII. §. 9. Wofern aber nach solcher rechtlichen Scheidung wil, da sein Ehegatt schon einen andern geheuerathet, oder ihn nicht wieder annehmen wollte, das hingezogene muthwillig Ehegemächt sich wieder in das Land und nach Hauffs begeben und kommen sollte, so soll dasselbig dieses Herzogthums verlassen — werden.

vxores sua culpa diuortium efficientes dote priuandas esse in vniuersum statuunt? Equidem nolumus nunc ad antiquiora Romanorum tempora recurrere, quibus prauas vxores saltem parte dotis iam priuatas fuisse constat. Haec enim late persecutus est b. BOEHMERVS ^{m)} ita, vt varias, quas discidium poena in iure ciuili sensim passa est vicissitudines, egregie expositas apud eum legere liceat. Sed cum animus nobis sit, ea tantum tractare, quae ad fori vsum referri possunt, allatis nonnullis Codicis atque Nouellarum locis, vt recentioribus legibus, nostram sententiam confirmare studebimus. Primum prodeat *L. XXIV. C. de iure dot.* quae ita se habet: *Si dotem marito libertae vestrae dedistis, nec eam reddi soluto matrimonio vobis in continenti pacto vel stipulatione prospexistis, hanc, CVLPA VXORIS DISSOLVTO MATRIMONIO, penes maritum remansisse constitit, licet eam ingratam circa vos fuisse ostenderit.* Ex quibus verbis intelligitur, culpam vxoris in dissoluedo matrimonio obuientem adeo proficuum esse marito, vt etiam dotem ab extraneo datam, multo magis eam, quae ex bonis ipsius vxoris aut eius patris prouenit, ideo ex regula lucretur. Deinde huc pertinet *L. VIII. C. de repud.* vbi postquam Imperatores THEODOSIVS atque VALENTINIA-

m) *Infl. Henn. BOEHMERVS in Diff. de priuar. dot. et success. statut. ex capite adult. Cap. I. §. 4.*

seqq. nec non in *Iure Eccles. Pro- test. lib. IV. Tit. XX. §. 3. seqq.*



TINIANVS iustas mittendi repudii causas, quae quidem tum temporis partim in marito, partim in vxore probarentur, exposuerant, de coniugibus hanc legem violantibus §. 4. et 5. sic statuerunt: §. 4. *Haec nisi vir et mulier obseruauerint, ultrice prouidentissimae legis poena plecentur. Nam mulier si contempta lege repudium mittendum esse tentaverit, suam dotem et ante nuptias donationem amittat, nec intra quinquennium nubendi habeat denuo potestatem. Aequum est enim, eam interim carere connubio, quo se monstrauit indignam. Quod si praeter haec nupsert, erit ipsa quidem infamis: connubium vero illud nolimus nuncupari. Insuper etiam arguendi hoc ipsum volenti concedimus libertatem. Si vero causam probauerit in:ntatam, tunc eam et dotem recuperare, et ante nuptias donationem lucro habere, aut legibus vindicare censemus, et nubendi post annum ei (ne quis de prole dubitet) permittimus facultatem. §. 5. Virum etiam si mulierem interdicta arguerit attentantem, tam dotem, quam ante nuptias donationem sibi habere seu vindicare, vxoremque, si velit, statim ducere, hac iusta definitione sancimus. Sin autem aliter vxori suae renuntiare voluerit, dotem reddi beat, et ante nuptias donationem amittat. Quam legis dispositionem si accurate inspexeris et cum antecedentibus §phis comparaueris, duo animaduertes: 1) Vxorem ob quodcumque diuortium sua culpa factum dote illata cadere. 2) Culpam vxoris in dissoluendo matrimonio duplici modo interuenire, cum ea aut ex causis legibus haud permissis*

missis repudium mittit marito, quod illa aetate, qua diortia publicam iudicis auctoritatem nondum desiderarent, frequenter fieri solebat, aut tale quid committit, quod marito licentiam dat illam repudiandi: de quarum specierum prima in §. 4. de altera vero in §. 5. huius legis agitur. Verba enim §. 4. *Nam mulier si contempta lege repudium mittendum esse tentauerit* etc. ad §. 2. respiciunt, qua Imperatores species definiuerunt, in quibus vxori repudii auxilium permissum esset, vt adeo mulier *contempta lege* repudium tentasse tunc censeatur, quando citra causas lege approbatas illud miserit. Ac quae §. 5. de *muliere*, quam maritus *interdicta arguerit attentantem*, occurrunt, ad improba vxoris facta, ob quae marito vxorem dimittere liceat, in §. 3. commemorata spectant.

§. V.

Continuatio.

Hanc vero iniusti discidii aut culpofi diuortii poenam tantum abest, vt *IUSTINIANVS*, etsi alioquin in causis coniugalis repudii determinandis parum sibi constans, reprobauerit, vt is potius eam non solum in *L. XI. C. de repud.* vterius ad mulieres indotatas protulerit, dum illas ob easdem causas, in quibus vxor dotem marito allatam amittit, quarta suorum bonorum parte, mariti lucro cedente,

B 2

priuandam



priuandam statueret: ⁿ⁾ verum etiam nouissimis adeo legibus expressis verbis repeteret et confirmaret. Ita sane in *Nov. XXII. cap. XV. §. 2.* sancitum legitur: *Scilicet tali aliquo facto dat lex haec viro obicere mulierem, si vel vnam harum et solam probauerit causam: et lucrari quidem dotem, antenuptialem vero habere donationem. Si vero altera harum personarum irrationabiliter repudium miserit, et hoc ipsum soluendi matrimonium sine ratione, subdita erit dudum a nobis dictis poenis.* Eadem occurrunt in *Nov. CXVII. cap. V. pr.* vbi Imperator: *Nunc autem causas,* ait, *ex quibus repudium maritus mittere sine periculo potest, et dotem uxoris lucrari — has esse decernimus; et cap. IX. Causas autem, pro quibus rationabiliter potest viro a muliere mitti repudium, ex quibus potest et dotem recipere — has esse solas disponimus; nec non cap. XIII. Quia vero quaedam mulieres inhoneste volentes viuere, festinant propria matrimonia soluere, sancimus, si quando mulier citra aliquam praedictarum a nobis causarum voluerit matrimonium soluere, licentiam quidem eam non habere hoc agere: si vero permanserit*

n) En ipsa legis verba: *Si quis autem eam, quam sine dote uxorem acceperat, a coniugio suo repellere voluerit, non aliter ei hoc facere liceat, nisi talis culpa intercesserit, quae vestris legibus condemnatur. Si vero sine culpa eam reiecerit, vel ipse talem culpam contra innocentem mulierem commiserit, conpellatur ei quartam partem pro-*

priae substantiae — persolvere. — Eodem modo seruando et in mulieribus, quae indotatae constitutae, si sine culpa mariti constitutionibus cognita, eos repudiauerint, vel ipsae culpam innocenti marito praebuerint: ut ex utraque parte aequa lance et aequitas, et poena seruetur.

in huiusmodi impia voluntate, et repudium marito transmiserit, iubemus dotem quidem marito dari. Ex his igitur, quae in medium protulimus, claris legum Romanarum sanctionibus satis intelligi arbitror, vxorem, cuius culpa matrimonium dissolutum est, siue ipsa iniuste maritum repudiauerit, siue improbis moribus suis legitimam diuertendi causam marito praebuerit, poenae amittendae dotis omnino obnoxiam esse. ^o). Vnde simul prono alueo fluit, vxorem quoque malitiosa mariti sui desertione in eandem incidere, cum haec desertio iusta apud nos sit diuortii causa, adeo, vt matrimonium, quod ob mulieris discessum soluitur, vxoris culpa dissolutum omnino censeri oporteat. Sane, qui aliter statuunt, celeberrimam illam dialecticorum regulam, quae, quod de vniuerso aliquo genere pronuntiat, etiam ad singulas eo comprehensas species pertinere praecipit, admodum negligere videntur. Quid igitur mirum, hanc de priuationis poena ad desertricem foeminam trahenda sententiam non solum doctorum virorum ^p) iudicio comprobari, verum etiam ipsis legibus passim confirmari? Ita, vt vno saltem exemplo rem illustremus, *IVRE WÜRTEMBERGICO* ^q) expresse cautum: *Wann ein Ehe-*

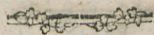
B 3

gemaecht

^o) Quatenus vero ipsa haec dos amissa eiusque proprietas marito cedat, pro diuersa specierum conditione rite exposuit *Io. Gottl. SIEGELIVS* in *Dissl. de bonis vxoris mali. desertricis*, (Lipsiae 1743.) §. VIII. seqq.

^p) Quorum nonnullos §. II. nominavi. Quibus inprimis addi meretur *SIEGELIVS* in *Dissl. cit.*

^q) *Des Herzogth. Württemberg gemein Landrecht*, P. II. Tit. XXXII.



gemaccht von dem andern ohne redliche Ursachen hinweg laufen, oder Ehebrüchig und derselbig Ehebruch offenbar, darüber die Ehescheidung mit Vrtheil erkennt würde, solches Ehegemaccht soll sin zugebracht Zugelt oder Heyrathsgut, ganz und gar verwuerckt und verlobren haben. — Da aber kein gewisses Heurathgut, Zugelt, noch Widerlegung zwischen solchen Eheleuten austruckenlich benennt; in solchen Fall soll das hingelassen oder Ehebruechig schuldig und geschieden Ehegemaccht den vierden Theil aller seiner damahls pleno iure gebabten Guetter, nichts darvon aufgenommen, verwuerckt haben, und solcher vierde Theil dem ohnschuldigen Ehegemaccht zugestellt und eingeräumt werden. Repetitionem iuris ciuilis quis hic non agnoscat?

§. VI.

4) Argumentum ex iure Saxonico petitur.

Tandem doctrina haecenus proposita etiam in iure Saxonico haud leue reperit praesidium. Etsi enim leges nostrae de dotis priuatione ob malitiosam desertionem decernenda disertis verbis nihil disponunt^{r)}, earum tamen analogiae huius poenae vsus, licet paullisper immutatus, omnino accommodatus est. Scilicet cum apud Saxones ma-

r) Sane CONST. ELECT. SAX. XXVI. P. III. proprie huc non trahenda, quippe ad successionis emolumenta spectans, quibus desertens coniux intuitu bonorum de-

ferti poenae causa priuatur: potest tamen aliquod ab analogia argumentum pro nostra sententia inde omnino duci. Conf. infra §. XI.

ritus heres in bonis vxoris mobilibus, exceptis vtenfilibus, (quippe quae, praeter paucas marito relinquendas, omnes proximae cognatae cedunt,) tam firmo iure existat, vt ius ipsi in his rebus quaesitum ne voluntate quidem coniugis adimi aut minui possit; *) satis iniquum foret, si vxor, quae malitiosa desertione diuortio ansam dedit, nihilo secius omnia illata bona repetere, et maritum innocentem futurò successionis commodo priuare valeret. Ne igitur hoc accidat et prauae mulieres sui delicti quasi praemium habere videantur, necesse est, (etiãsi nulla iuris ciuilis de dote ob diuortium vxoris culpa factum amittenda sanctio proflaret,) vt maritus Saxo omnia bona coniugis desertricis, in quae, si matrimonium ad huius mortem vsque perstitisset, ille successurus fuisset, hoc est, omnia mobilia (si a rebus vtenfilibus praeter eas, quas viduus a cognata accipit, discefferis,) dotalia et paraphernalia, soluto ob vxoris desertionem matrimonio non minus, ac id propter adulterium apud nos fieri solet, *) lucretur, de immobilibus vero, quamquam dotalibus, nihil retineat; id quod fori nostri vsus omnino comprobat. v) Ex quo simul perspicitur, ius patrum

s) SPEC. SAXON. lib. I. art. XXVI. et lib. III. art. LXVI. CONST. ELECT. SAX. XXII. P. III. t) CONSTIT. ELECT. SAX. XXI. P. IV. ibique CARPZOVIVS, in primis Def. I. Conf. MENCKENIVS in *System. Iur. Civ.* Lib. XLVIII. Tit. V. §. IX.

LEYSERVS *Medit. ad Pand.* Spec. DLXXIX. med. 5. ill. HOMMELIVS *Rhaps. Quaestio.* Obs. CCCLXI. v) Vid. CARPZOVIVS *Definit. forens.* P. III. C. XXVI Def. 20. 21. 22 ill. HOMMELIVS *lib. cit.* Obs. DCIX. Iunio conditio mari-
ii

patrimonium a iure civili ita quidem differre, ut hoc solas res dotales, siue mobiles, siue immobiles, malis vxoribus auferat, at paraphernalia bona omnia iis, nisi forte indotatae fuerint, relinquat, illud vero non tam ad dotis qualitatem, quam potius ad res successione iure ad maritum pertinentes respiciat; in eo tamen utrumque amice conspirare, quod vxores desertrices partem bonorum mariti lucro cedentem amittant. Quo discrimine rite obseruato, dubia a SIEGELIO (hac in re parum sibi constante, cum antea ipse rationem lucri a marito innocente ex bonis deserentis coniugis percipiendi in illius iure, ut vocat, radicato circa res vxoris mobiles ponendam duxisset,) facultati mariti, etiam res paraphernales mobiles sibi vindicandi opposita, w) facile corruunt.

§. VII.

Argumenta contraria sub examen vocantur:

- 1) *Leges Romanas de dotis priuatione extensiuam interpretationem non ferre.*

At enim vero cum non sufficiat, rationes, quibus aliqua sententia nititur, exposuisse, sed in primis etiam ad scriptoris

ti mobiles res vxoris desertionis causa sibi vindicantis melior, ac eius, qui mortuae coniugi succedit, in eo esse videtur, quod ille non, sicut hic, liberis aut ascendentibus vxoris legitimam portio-

nem ex bonis mobilibus, deficientibus immobilibus, praestare debeat, cum viuentis nulla sit legitima.

w) SIEGELIUS in *Dissert. cit.* §. XXV. seqq. coll. cum §. XXI.

scriptoris officium spectet, ea, quae a diuersae opinionis patronis afferuntur, remouere, age, quid doctrinae de dote vxori desertrici adimenda ab iis, qui contrarium defendunt, *) opponi soleat, et quomodo nostra sententia ab his dubiis vindicari possit, nunc videamus.

Primum aiunt, leges Romanas, quae dotis priuationem vxoribus minantur, desertionis malitiosae nullam plane mentionem facere, sed desiderare, vt aut maritus foeminam ex causa aliqua inter iustas ibi relatas dimiserit, aut vxor maritum sine probabili causa repudiauert; leges vero poenales stricte esse explicandas, nec pati aequitatis et bonae interpretationis regulas, vt illae ad alias species ibi non commemoratas adplicentur. †) Ergo placita Romanorum circa poenam amittendae dotis ob iniustum vxoris diuertium aut factum eius improbum marito diuertendi facultatem tribuens, ad malitiosam desertionem, tamquam longe aliam speciem, cum ea neque cum repudii libellis tum temporis vtitatis conueniat, neque inter causas, ob quas Iustiniiani aeuo marito vxorem repudiare licebat, reperiatur, trahi prorsus non posse.

Haec

x) In quorum numero est auctor anonymus libelli recentissimi, qui hac inscriptione prodit: *Entscheidung der Frage: Ob nach erfolgter Ehescheidung wegen Verweigerung der ehelichen Pflicht die allgemeine in Deutschland geltende Rechte und die Provinzial-Gesetze des Her-*

zogebans Württemberg den schuldigen Ebegatten mit dem Verlust seines Heurathsguts, Zogelds oder vierten Theils des Vermögens bedrohen oder nicht? 1776. 8. vbi Cap. VI. haec quaestio ex instituto tractatur.

y) L. 155. §. 2. D. de Reg. Iur.

C

Haec speciose quidem, at nec vere, nec iuste dicta. Nam etsi largimur, malitiosae desertionis, quam nos hodie vocamus, expressis verbis nullam in iure ciuili, ubi de dotis amissione agitur, mentionem fieri, immo, vt paullo liberaliores simus, ea, quae in *L. VIII. §. 3. C. de repud. de vxore marito inuito sine iusta et probabili causa foris pernoctante* obueniunt, atque in *Nov. XXII. Cap. XV. §. 2.* nec non *Nov. CXVII. Cap. VIII. §. 5.* repetita leguntur, de malitiosa desertione proprie sic nuncupata, de qua ea passim capi animaduertimus, commode haud intelligenda esse, male tamen concluditur, has ipsas leges, saluis bonae interpretationis regulis, ad nostram speciem adcommodari non posse. Scilicet, qui id negant, non cogitant, Romanos generalem causam, propter quam vxores, secuto diuortio, dote priuari debeant, in culpa nocentis coniugis posuisse: id quod satis intelligitur ex *L. XXIV. C. de iure dor.* quae rationem, cur in specie ibi proposita (est enim haec constitutio ex rescriptorum numero,) dos apud maritum remanserit, hanc solam reddit, quod matrimonium vxoris culpa dissolutum fuerit. Quam legem qui cum recentioribus ad hoc argumentum pertinentibus Imperatorum THEODOSII atque IVSTINIANI sanctionibus, quas §. IV. et V. enarrauimus, nempe *L. VIII. C. de repud. Nov. XXII.* et *Nov. CXVII.* diligenter contulerit, facile deprehendet, illam his posterioribus constitutionibus non, sicut vulgo putatur, abolitam, sed illustratam potius et confirmatam esse.

esse. Nam cum omnes species de dotis priuatione quoad mulieres ibi commemoratae, dissolutionem matrimonii vxoris culpa factam esse, supponant, quid, quaeso, clarius, quam nouissimos legum Romanarum conditores in hoc argumento tractando veterem et vniuersalem regulam *L. XXIV. C. de iure dot.* comprehensam constanter seruasse? Itaque quamuis ipsae causae, ob quas in diuortio faciendo culpa vxoris, poenis digna, intercedere legibus visa est, non eadem semper fuerint, sed variae circa eas sensim contigerint mutationes, saluum tamen mansit principium commune, vxorem ob quodlibet diuortium, quod secundum legum sententiam eius culpae tribuendum, dote sua excidere. Ex quo consequitur, recepto apud nos iure ciuili, in quo ista regula fundata, posse eam ad illas causas, ob quas hodie, vxoris culpa interueniente, diuortium fit, in his imprimis etiam ad malitiosam desertionem optimo iure adplicari. Sane qui hac interpretatione utitur, non a specie ad diuersam speciem, quod aduersarii obiciunt, argumentum ducit, sed, dum ex sola regula ius sumit, id, quod de vniuerso genere diuortiorum malarum vxorum culpa contingentium valet, de singulis, quae illo continentur, speciebus tuto praedicat.

Quae omnia magis adhuc firmanur partim iis, quae malitiosa desertione ipsi adulterio aequiparanda §. II. et III. disputauimus, partim eiusmodi discessus cum libello reptudii ex causa legibus haud probata a Romana vxore marito



missio conuenientia; quae sane maxima est; cum parum inter sit; coniugem ex causa illicita expressa voluntate repudii libello declarata a coniuge se abdicare; aut tacite, vt fit in malitiosa, quam vocamus, desertione, matrimoniale vinculum soluere.

§. VIII.

2) *Rationem huius poenae nostris moribus non esse accommodatam.*

Deinde aduersarii indolem coniugii, qualis hodie inter Christianos est, a Romano connubio adeo diuersam esse aiunt, vt, quae de priuatis diuortiorum poenis circa hoc iure ciuili sancita sunt, mores nostri et forma Christiani matrimonii inter coniuges amplius obtinere haud patiantur. Nam finem illum primarium Romanarum legum circa connubia, in augenda sobole positum, ex penuria incolarum regni Romani, continuis bellis, immensa luxuria, aliisque causis orta, ductum apud nos non tanti esse ponderis, ac apud Romanos; nec decere Christianos, leges Romanas earumque rationes institutis diuinis accommodare; immo in praesenti quaestione id numquam fieri posse, cum sanctiones Romanae de dotis priuatione repudium iniustum ac ex causa lege non probata missum, etsi poenis subiiciant, nihilofecius tamen valere sinant, tale quid vero litterae sacrae minime ferant. Sed quam leues sint haec ratiunculae, facile est intellectu. Non solum enim verus legum connubium diuinarum aeque ac Romanarum spiritus ad augendos

ciues

ciues et conseruandas familias inprimis tendit, adeo, vt sancita, quae huic fini inferuiunt, Christianis quoque optime conueniant, verum etiam illae leges, quibus iniustis aut culposis diuortiis poenae scriptae sunt, cum mente Christi et Apostolorum de indissolubili matrimonii vinculo, quae e litteris sacris elucet, omnino conspirant, dum terrent coniugem, ne quid committat, quo matrimonium sua culpa soluatur. Vt taceam, plerasque leges Codicis et Nouellarum, quae de dotis priuatione agunt, principes Christianos pietatis laude clarissimos, Theodosium nempe iuniorem atque Iustinianum, auctores agnoscere.

§. IX.

3) *Poenam priuationis dotis in mariti lucrum decernendam Nov. CXXXIV. sublatam esse.*

Grauior esse videtur dubitatio ex *Nov. CXXXIV.* petita, quasi hac lege dotis in mariti lucrum cedentis priuatio penitus abrogata fuerit. De qua controuersia quid sentiendum sit, quo melius in oculos incurrat, ipsum locum commemoratae Nouellae, vnde ea orta, adscribamus. Scilicet in *Cap. X.* vbi de adulterii poenis agitur, postquam, quid de bonis adulteri, illius inprimis, qui uxorem habet, iuris esse debeat, vtque eius coniugi dos et propter nuptias donatio, aut, si nulla dotalia instrumenta confecta, pars lege concessa salua sit, cautum, ad adulterae foeminae conditionem progressus *IUSTINIANVS* sic statuit: *Adulteram*



vero mulierem competentibus vulneribus subactam in monasterium mitti: et si quidem intra biennium recipere eam vir suus voluerit, potestatem ei damus hoc facere. — Si vero praedictum tempus transferit, aut vir, priusquam recipiat mulierem, moriatur, tonderi eam et monachicum habitum accipere et habitare in ipso monasterio in omni propriae vitae tempore: et si quidem habeat descendentes, duas partes accipere eos substantiae, secundum legum ordinem diuisas, reliquam vero tertiam partem monasterio, in quod mittitur, dari. Si vero descendentes non fuerint, sed ascendentes inueniantur non consentientes huiusmodi iniquitati, quatuor uncias dari monasterio, in quo includitur huiusmodi mulier. Si vero neque descendentes, neque ascendentes habeat, aut ascendentes consenserint huiusmodi iniquitati, omnem eius substantiam accipere monasterium illi conseruandam: ut per omnes casus viro pacta dotalibus illata instrumentis seruentur. Cum igitur hic nulla dotis adulterae vxoris ab eius marito lucrandae mentio facta deprehendatur, sed potius, ut omnis eiusmodi mulieris substantia partim illius descendentes aut ascendentes, partim monasterio cedat, sancitum, non sine magna veritatis specie vulgo defenditur, IUSTINIANVM lucrum dotis antiquioribus, immo suis ipsis legibus improbarum vxorum maritis antea concessum, hac noua constitutione, saltem tacite, in vniuersum tollere voluisse. Cui quidem interpretationi maius adhuc robur accedere videtur

videtur ex ea, quæ statim sequitur, in eiusdem *Nouella CXXXIV. Cap. XI.* dispositio de iniusti repudii poena, in qua ne verbum quidem de dote marito ab vxore iniuste repudiato adplicanda occurrit.

§. X.

Continuatio.

At salua res est. Nam primum adhuc sub iudice lis est, vtrum hac *Nouella* marito innocenti dos a Justiniano adempta fuerit: id quod ex rationibus grauissimis multi, in his inprimis MATTHÆVS ²⁾ atque BERLICHIVS, ^{aa)} et suo æuo iam ACCVRSIVS, ^{bb)} in dubium vocarunt. Sane non apparet idonea causa, cur Imperator, qui sub initium Cap. X. huius *Nouellæ* vxori adulteri præter dotem etiam donationem propter nuptias saluam esse iusserat, nihilofecius maritum dotis lucro, anterioribus legibus ipsi ob diuortium vxoris culpa factum concessio, carere voluerit. Quæ enim vulgo affertur, esse hoc in pœnam duritici mariti vxorem intra biennium reducere nolentis statutum, valde suspecta est, cum non probabile sit, legislatorem cogere voluisse maritum læsum, vt reducat eam, quæ flagitiis suis honore matrimonii indignam se reddidit. Quapropter cum non
solum

²⁾ Ant. MATTHÆVS de criminib. ad Tir. Dig. de adult. Cap. III. §. 2.

aa) BERLICHIVS *Conclus. practica*. P. IV. Concl. XXIX. n. 4. seqq.
bb) ACCVRSIVS in Gloss. ad L. §. C. de repud.

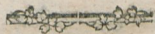
solum haec interpretatio graui difficultate labore, in ambigua vero legis explicatione ea sententia sequenda sit, quae vitio caret ^{cc)} sed etiam quidquid ex prioribus constitutionibus noua lege expresse mutatum haud intelligitur, in dubio adhuc stare censeatur, valde inclino in eorum sententiam, qui hac nouissima constitutione iuri mariti in improbae vxoris dotem nihil detractum, sed tantum de reliqua bonorum vltra dotem substantia aliter, ac anterioribus legibus factum erat, cautum esse, (vt nempe ea nunc inter descendentes aut ascendentes mulieris et monasterium diuidatur) contendunt: et parum abest, quin verba: *Nov. CXXXIV. Cap. X. Vt per omnes casus viro pacta dotalibus illata instrumentis seruentur*, de ipsa dote illata et a marito ob vxoris nequitiam lucranda accipi suadeam. Sed quicquid sit, haec Nouella, etiamsi facultati mariti, dotem vxoris adulterae aut ex causa reprobata eam repudiantis retinendi, derogasse censeatur, tamen non nisi de duabus speciebus matrimonii vxoris culpa dissoluti, si nempe haec vel adulterio causam diuertendi marito praebuerit, vel ipsa illiciti repudii libellum ei miserit, intelligi potest. Plures sane ibi commemoratas haud reperies. Ergo cum regula de dote ob diuortium vxoris culpa factum a marito haud retinenda, sic ne tota quidem euersa sit, quid, quaeso, prohibeat, eam ob desertionem malitiosam, tamquam legitimam et nostro iure probatam diuortium petendi causam in mariti fauorem

^{cc)} L. XIX. D. de legib.

fauorem adhuc adplicare? De cuius regulae hodierno vsu quo minus dubitemus, efficit etiam iuris canonici auctoritas, quod dotis lucrum vel in ipsa adeo adulterii causa, in qua, vt vidimus, marito Nouella CXXXIV. ademtum esse vulgo aiunt, eidem innocenti denuo tribuit. Ita enim CLEMENS III. in cap. IV. X. de donat. int. vir. et vxor. rescripsit: *Plerumque accidit, vt proponis, quod in parochia tua mulieres a viris suis causa fornicationis recedunt, et sic vsque ad mortem ipsorum permanere noscuntur. Ipsis autem defunctis, cum a consanguineis, ad quos hereditates eorum perueniunt, dotem suam cum dotalitio repetunt, eis audientiam denegant, et eis nolunt restituere, quod reposcunt, ob hanc causam, quia in eo ipso se indignas fecisse noscuntur, quod a viris suis causa fornicationis duxerunt recedendum. In hoc casu itaque dicimus, quod, si aliqua mulier ob causam suae fornicationis iudicio ecclesiae, aut propria voluntate a viro suo recesserit, nec reconciliata postea sit eidem, inde, defuncto ipso, dotem vel dotalitium suum repetere non valebit.* Equidem, quamquam non ignoro, fuisse, qui hanc sanctionem de ipsa malitiosa desertione proprie sic dicta intelligi vellent, ^{dd)} (quae interpretatio si vera esset, nouum idque firmissimum praesidium nostrae sententiae afferret,) nolo in horum castra transire, et communem interpretum scholam

dd) Vid. Io. Sam. Frid. BOEHMERVS in *Obscruat. ad CARP.*

ZOVII *Pract. ver. crimin.* Qu. LVIII. Obs. II.



Iam de mulieribus adulteris istum locum explicantium deferere. Hoc tamen inde tuto colligi posse arbitror, ius canonicum, quod in foris nostris iuri ciuili praeferi solet, regulam iuris ciuilis de dotis priuatione in commodum innocentis mariti decernenda adprobasse, vt adeo *Nouella CXXXIV.* quocumque sensu eam capere placuerit, hodie-
num huius poenae usum impedire nequeat.

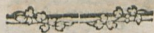
§. XI.

4) *Loca iuris Saxonici contraria.*


Vnum adhuc remouendum restat dubium ex iure Saxonico promanans. Duo namque sunt SPECVLI SAXONICI loca, quae alicui, si fugiente oculo inspexerit, nec cum analogia iuris patrii cum veteris, tum recentioris accurate comparauerit, facile persuadere possint, saltem in Saxoniceis terris mulieres desertrices aut alio modo sua culpa diuortio causam praebentes a dotis priuatione immunes esse. Nempe in SPEC. SAX. lib. I. art. XXI. haec leguntur: *Wirt san ein man mit rechte von sime wibe gescheiden, si beheldet doch ire libzucht di he ir gegeben hat an sime eigene.* Ac lib. III. art. LXXIV. *Wirt ein wib mit rechte von irne manne gescheiden, sie behelt doch ire libzucht die her ir gab in sineme eygen.* Conspirare quoque videtur alius locus SPEC. SAX. lib. I. art. V. ubi ita: *Wib mag mit unkuhscheit ires libes ire wiblichen ere krenken, ir recht verluset sie da mete nicht noch ir erbe:* vnde ne adulterio quidem, necdum desertione

desertione malitiosa dotem amitti forte colligi queat. Multum, fateor, circa haec loca cum inter se, tum cum aliis communis et electoralis iuris Saxonici regulis concilianda SIEGELIUS ^{ce}) laborauit, omnemque pugnam ita tolli posse statuit, vt diceret, verba ex *lib. III. art. LXXIV.* adscripta de diuortio mariti culpa facto capienda esse, in primo vero loco *lib. I. art. XXI.* comprehenso de dissolutione connubii, in qua non vxor, sed maritus innocens deprehendatur, agi quidem, sed nihilo secius vxorem improbam isto aeuo, quo dotalitium nondum dotis illatae gratia, sed viduae sustentandae caussa constituere moris erat, dotalitium suum, licet diuortio secuto, retinuisse, idque recentiori demum iure, quo illud intuitu dotis praestatur, mutatum esse, vt adeo ex hoc loco ad decidendam quaestionem controuersam de dotis priuatione nullam idoneam rationem arcessere liceat; posse tamen eum de bonis vxoris desertricis paraphernalibus intelligi. At enim vero, effi hoc largimur, a dotalitii tum temporis vsitatu iuribus ad praesentem eiusdem indolem aut dotes, quae vxores hodie inferre solent maritis, argumentum duci non posse, veremur tamen, vt reliqua a SIEGELIO proposita rite cohaereant. Nam nec probabile, maiores nostros vitae honestatem et castitatem strenue sectantes, malas vxores, quae matrimonii honore indignas se reddiderint, pari iure cum bonis vti passos esse, nec conuenit SIEGELII inter-

pretatio
 D 2
 ce) SIEGELIUS in *Diss. cit.* §. VII. XXI. XXII. XXV.



pretatio *art. XXI. lib. I.* de bonis vxoris paraphernalibus, cum iure mariti in res coniugis mobiles, de quo §. VI. a nobis dictum, ac cum notione vocabuli *Libzucht* et orationis serie, quae, de dotalitio sermonem esse, manifesto indicat. Mihi potius vterque locus SPECULI SAXONICI (*lib. I. art. XXI. et lib. III. art. LXXIV.*) vbi diuortii mentio facta deprehenditur, de separatione coniugum, quae nullo alterutrius coniugis facto improbo intercedente, ex causa tamen legibus approbata, (v g. ob praecedentem impotentiam aut aliud impedimentum dirimens, quod matrimonium nullum reddit,) publica adeo auctoritate fit, capiendus videtur: in qua quidem opinione GLOSSA GERM. *ad cit. art. XXI. lib. I.* haud parum me confirmat. Et quod ad verba ex *L. I. art. V.* supra descripta attinet, quibus, foeminam luxuriosa vita iura sua ac hereditatem haud perdere, significatur, ea non ad iura intuitu matrimonii competentia, sed ad hereditatem parentum pertinere, praeter contextum etiam GLOSSA GERM. docet. Quemcumque vero sensum hisce Speculi Saxonici locis inesse existimes, hoc tamen certum, hodie dotalitium, sicut reliqua iura ex innocentis coniugis bonis capienda, malitiosa defertione amitti. Ita enim in *CONSTIT. ELECT. SAX. XXVI. P. III.* sancitum: *Da der Mann die Frau, oder die Frau den Mann boeslich verlaest, von ihm weglaufft, oder in grosser Leibes-Schwachheit, darinne er oder sie gestorben, deseriret, und solche Vrsachen zu Recht ererblich und gnugsam*

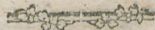


 sam erkannt worden; so soll dem schuldigen und verbrechen-
 den Theil dasienige, so ihm aus der Ehebestiftung, Statut, Ge-
 wohnheit oder Recht von des Verstorbenen Guetbern gebuehret,
 auf den Fall, da des Verstorbenen Erben solches wiederfehien,
 nicht folgen, sondern den Erben zuerkannt werden. Vnde,
 cum hodie arctissima sit inter dotalitium et dotem coniun-
 ctio, etiam hac ratione nostram sententiam de vxore dote
 sua ob malitiosam desertionem priuanda ab analogia iuris
 Saxonici recentioris haud alienam esse, cognoscitur.

§. XII.

*Exceptiones a regula proposita et defensa:*1) *Ob dolum in vxore cessantem.*

Quae haecenus disputauius eo pertinebant, vt mu-
 lieres, quae maritos suos deserunt, dotem ex regula per-
 dere, appareret. Cum autem nulla regula tam firma sit,
 quin pro re nata exceptiones patiatur, non mirum, idem
 de nostra quoque valere. Ac primo quidem ipsa rei natu-
 ra et vera ratio, qua haec priuationis poena nititur, et quam
 in perfidia malisque vxoris moribus quaerendam esse supra
 vidimus, satis ostendit, eas tantum mulieres ita puniendas
 esse, quae veram malitiam et dolum in maritis deserendis
 produunt, quales sunt, quae, vt luxuriose viuere possint,
 aut ex sola pertinacia priuata auctoritate a maritis animo,
 amplius cum iis non cohabitandi, discedunt: at longe mi-



ruius cum illis agendum esse, quae causas saltem ob aequitatem probabiles, cur secefferint nec redire velint, praese habent. Inter has causas immunitatem a dotis amissione praestantes, primum absque dubio locum meretur separatio quoad thorum et mensam Consistorii auctoritate decreta. Sane discessus foeminae, cui ipsius iudicis arbitrio per aliquod tempus a consortio cum marito abstinere permiffum, pro dolofo haberi nequit, etiamsi ipsa fortassis suis moribus separationi ansam dederit, modo non diutius, quam concessum, sine iusta causa absit. Nam iudicis auctoritas omnem hic tollit contumaciae imputationem. Deinde nec ea foemina inter malitiosas desertrices, quae dote excidunt, referenda, quae ob dubiam conscientiam a marito discedit. Etsi enim peccat, quod ante licentiam iudicis decreto impetrandam a marito abstinet, tamen non tantum ab illa peccatum, ac si citra omnem rationem se separauerit, inprimis cum id non tam animo matrimonium dissoluendi, quam potius suspendendi gratia, donec iudicis sententia de valore aut nullitate coniugii certior facta fuerit, fecisse videatur. ff)

§. XIII.

ff) Conf. MEVIUS in *Decision. Tribunal. Wismar.* P. VII. Dec. CLXII.
BOEHMERVS ad CARPZO.

VII *Pract. rer. crimin. Qu. LVIII.*
Obs. II.

§. XIII.

Continuatio.

Inprimis vero a dolo excusatur mulier, maritum ex tali causa in huius moribus aut conditione posita deserens, ob quam separatio a thoro et mensa, si eam petiisset, decerni potuisset, hoc est, ob saeuities mariti, ob minas paulo atrociores, ob continuas et grauissimas obiurgationes haud promeritas, denique ob egestatem mariti vxorem alere non valentis ^{gg)} Eiusmodi sane foemina, quae a marito tyranno excruciata aut ab egeno ad famem fere relegata in fuga salutem quaerit, quid, quaeso, aliter facit, quam vt vitam et sanitatem seruare studeat? At, obiicis, non licebat tamen ei priuato arbitrio maritum deserere! iudicem implorare eam oportebat, vt suo auxilio succurreret, et, si opus videretur, separationem decerneret! Equidem non ignoramus, secundum iuris rigorem haud omni culpa vacare talem foeminam, quae neglecto iudicis auxilio (cum hoc sine graui vitae aut sanitatis periculo expectare possit,) propria auctoritate a marito se separauit; eam tamen cum vxore luxuriosa aut durissimae cervicis, quae libidinis gratia vel ex morositate abiit, in vnam quasi classem referre, ac vtramque iisdem poenis subiicere, et inhum-

manum

gg) Nam etiam ob solam mariti inopiam temporariae coniugum separationi locum esse, nuper pro more suo, hoc est, doctè, solide, ele-

ganter defendit rerumque iudicatarum auctoritate firmavit P U T T M A N N V S, vir illustris, *Aduers. Jur. Iur.* lib. I. cap. VIII.



manum esse, et a sine legum, quae prauis vxoribus sua culpa diuortium efficientibus dotis priuationem minantur, plane alienum, quis est, qui non intelligat? Anne maior hic culpa in ipso marito deserto, qui sua improbitate aut inopia coniugem quasi de domo sua expulit, quam in vxore abeunte cernitur? Perplacet igitur nobis vsu passim recepta et magnorum ICtorum iudicio probata sententia, vxorem, quae maritum deseruit, etiam secundo diuortio dotem non amittere, nisi omni probabili causa deslituta discesserit, adeo, vt mulieri, quae ob faeuitias abiit, ne quidem contumacia in reuertendo commissa ad dotem auferendam imputari debeat, si maritus idoneam de non offendendo cautionem praestare aut nolit aut nequeat. ^{hh)} Quapropter Ordo ICtorum Lipsiensis speciem ab illustri Consistorio Altenburgensi mense Maio huius anni oblatam, secundum haec principia decidendam existimauit, et sententiam Halensem leuteratione interposita impugnatam, qua aduersus vxorem a marito ob faeuitias et inopiam primum priuata auctoritate digressam, deinde Consistorii arbitrio quoad thorum et mensam separatam, quae praeter lapso separationis tempore, etsi per sententiam vires rei iudicatae nactam addita comminatione, vt, ni pareret, malitiosae

hh) LEYSERVS in *Medit. ad Pand.* Spec. CCCXVI. Cor. 5. HOMMELIVS, vir illustris, *Rbatf. Quaest.* DCIX. Adde res iudicatas apud CARPZOVIVM, in *Desnit. forens.* P. III. C. XXVI. Def. 20. et PVFENDORFIVM in *Obseruat. Iur. Vniv.* T. IV. Obf. CCXL.

itiosae desertricis instar haberetur, alterutrum intra certum spatium facere iussa, nec ad maritum redierat, nec de matrimonio dissoluendo contra maritum egerat, praeter diuortium etiam illatae pecuniae amissio decreta fuerat, priori huius sententiae parte diuortium praecipiente, et ne a rea quidem impugnata, salua relicta, quoad alteram eius partem ita mutauit, vt pronuntiaret: *Nunnebro aus denen Acten so viel zu befinden, dass Beklagte der Klägern eingebrachten, ihr und ihren Vater aber durante separatione quoad thorum et vniuersam loco alimentorum usufructuarie wieder eingeräumten 200 fl. fuer verlustig nicht zu erklären, mithin Klägern sothane 200 fl. wieder einzubaendigen, demselben auch alle durch diesen Proceß verursachten Vnkosten zu erstatten nicht verbunden; sondern es hat Klägers auf Zurueckgabe des Einbringens gerichteres Suchen nicht statt; und werden die beyderseits aufgewandten Vnkosten billig gegen einander aufgehoben. V. R. W.*

§. XIV.

2) Ob remissionem.

Neque hae solae, quas superioribus §his indicauius, caussae deferentem vxorem a priuationis poena liberant. Illis potius addenda reconciliatio ac in vniuersum quaelibet commissae perfidiae remissio a marito deserto facta, qua efficitur, vt et mulier desertionis vere malitiosae rea dotem
E
suam

suam conseruet, et suo tempore repetere possit. ii) Nam qui iniuriam sibi illatam remittit, hac ipsa voluntatis suae significatione satisfactioni priuatae, quam exigere poterat, renuntiasse intelligitur. Talis autem remissio fit non solum per ipsam mulieris redeuntis receptionem in thorum mariti, aut huius declarationem de ignoscenda perfidia deque continuando cum illa matrimonio expressis verbis factam, sed etiam ex aliis quibuscunque factis, animum mariti reconciliatum aut ad seruandum magis, quam dissolendum coniugium cum desertrice vxore inclinantem indicantibus, colligitur. Sic maritum, qui contra coniugem deserentem non ad diuortium agit, sed vt praetoriis remediis a magistratu ad reuertendum et cohabitandum illa adigatur, petit, factam desertionem condonasse et dotis lucro quasi tacite se abdicasse censi, recte defendit MEVIUS, ^{kk} apud quem etiam singularem speciem de muliere desertrice diuortii accelerandi gratia marito dotem illatam sponte cedente, hoc vero cessionem non accipiente, sed ad continuandum potius matrimonium experiunte, hunc in modum decisam reperies.

§. XV.

ii) Hinc in CONST. EL. SAX. XXVI. P. III. inter causas, quae a poena amittendae successionis statutariae deferenti coniugi ibi proposita liberant, etiam haec refer-

tur: oder der verstorbene Ehegatte haette dem schuldigen Theil bey seinem Leben verziehen. ^{kk} MEVIUS l. c. Dec. CLXIII.

§. XV.

3) *Ob poenitentiam.*

Fit interdum, vt mulier, quae deserendi animo absque probabili causa a marito discesserat, postea poenitentia ducta sponte ad eum redeat, in thorum recipi rogans. Haec poenitentia an et quatenus ad dotem conseruandam vxoris proficiat? non inepte quaeritur. Distinguendum hic videtur, vtrum poenitentia tempestiue, hoc est, ante sententiam diuortii latam, an postea demum interuenerit? Etenim cum coniugem deserentem, si antea, quam sententia definitiua pro desertrice declarata et ipsum matrimonii vinculum cum deserto ideo sublatum sit, redierit, a marito recipi et connubium continuari oporteat, ni illa adulterii ream se fecerit, aut ab huius delicti suspicione iure iurando se liberare nequeat: ¹⁾ patet profecto, hac ratione purgari quasi contumaciam et dolum in deserendo antea commissum, et dotis priuationem, tamquam poenam matrimonii vxoris culpa dissoluti, nunc, cum illud non soluatur, sed potius seruetur, omnino cessare. At soluto semel iudicis decreto ob desertionem malitosam et absentis contumaciam matrimoniali vinculo, si vxor postea demum reuertatur, frustra de continuando, quod propria eius culpa iam plane sublatum, coniugio maritum interpellat, potius desertionis suae poenas luit. ^{mm)}

§. XVI.

1) CARPZOVIVS in *Iurisprud.* mm) IDEM l.c. *Lib. III. Def. LXVI. Eccles.* lib. II. Def. CCIX.



§. XVI.

4) *Ob conuentionem.*

Regulam nostram, mulierem diuortio sua culpa an-
 praebentem dotis detrimentum pati, expressis legibus con-
 firmaturi §. IV. inprimis ad L. XXIV. C. de iure dot. prouo-
 cauimus, in qua haec scripta: *Si dotem marito libertae ve-*
strae dedistis, nec eam reddi soluto matrimonio vobis in conti-
uenti pacto vel stipulatione prospexistis, hanc culpa uxoris
dissoluto matrimonio penes maritum remansisse constitit, licet
eam ingratham circa vos fuisse ostenderit. Quae quidem
 sanctio cum marito ius retinendi dotem pro vxore, quae
 sua culpa diuortium facit, ab extraneo datam tum demum
 tribuat, cum dans, eam sibi reddi, a marito haud stipulatus
 fuerit, sequitur profecto, posse statim nuptialibus pactis,
 se matrimonio quacunque ex causa etiam per vxoris deli-
 ctum soluto dotem restituere velle, a marito valide promit-
 ti. Quodsi igitur eiusmodi existat conuentio maritum inter
 ac vxorem, aut eum, qui huius nomine dotem dedit, ini-
 ta, illum ob malitiosam coniugis desertionem, etsi nulla
 secuta reconciliatione aut remissione, nihil de illatis bonis
 lucrari, affirmare eo minus dubitamus, quo liberior est ho-
 minis, qui de rebus suis disponendi facultate gaudet, iuri
 in suum fauorem introducto renuntiandi potestas.

TANTVM.



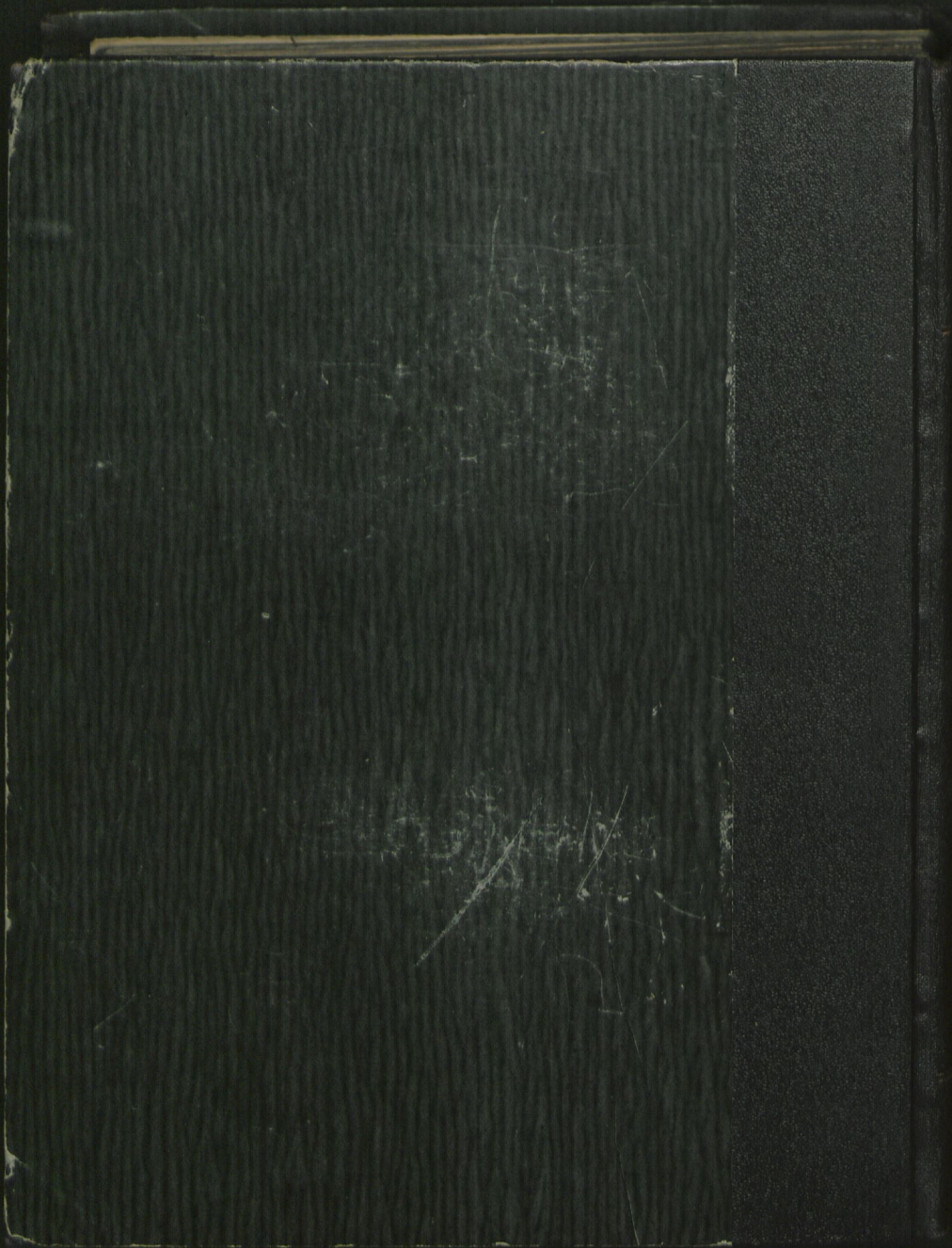
Leipzig, Diss., 1779 K-Z

X 237 1913

ULB Halle
005 433 703

3





erb
ore
237
Boß
e zu
ienig
uchr.
An
den.



P. 403.

DE
VXORE DESERTRICE
DOTE SVA
EX REGVLA QVIDEM NON SEMPER
TAMEN PRIVANDA



ILLVSTRIS ICTORVM ORDINIS AVCTORITATE
PRAESIDE
D. AVGVSTO FRIDERICO SCHOTT

IVRIS SAXON. PROF. PVBL. ORDIN. ICTORVM ORDINIS
ASSESSORE ET COLLEGII MINOR. PRINC.
SODALI

PRO
SVMNIS IN VTROQVE IVRE HONORIBVS
CONSEQVENDIS

DIE XXVIII. OCTOBRIS A. O. R. c18c1cclxxxix.

H. L. Q. C.

DISPV TABIT
CHRISTIANVS GOTTLOB HEYMANNVS
IVRIS VTRIVSQVE BACCALAVREVS

LIPSIAE
EX OFFICINA IACOBAEERI.

